

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка

Затверджено
на засіданні приймальної комісії
Львівського національного університету
імені Івана Франка
31.03.2022 р. (протокол № 4)

Ректор

_____ Володимир МЕЛЬНИК

ПРОГРАМА
фахового вступного випробовування
для здобуття освітнього ступеня магістра

Спеціальність – 011 «Освітні, педагогічні науки»
Освітня програма – «Організація освітнього простору:
управління та експертиза»

Розробники програми:

1. Квас Олена Валеріївна — завідувач кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи, доктор педагогічних наук, професор
2. Ковальчук Лариса Онисимівна — доцент кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи, кандидат педагогічних наук, доцент
3. Цюра Світлана Богданівна — доцент кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи, кандидат педагогічних наук, доцент

Програма фахового вступного випробування для здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» (ОП «Організація освітнього простору : управління та експертиза») на основі першого (бакалаврського) рівня вищої освіти затверджена на засіданні кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи факультету педагогічної освіти, протокол № 10 від «17» березня 2022 р.

Завідувач кафедри

загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

проф. Квас О.В.

Програма фахового вступного випробування для здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» (ОП «Організація освітнього простору : управління та експертиза») на основі першого (бакалаврського) рівня вищої освіти розглянута і схвалена на засіданні навчально-методичної комісії Вченої ради факультету педагогічної освіти

Протокол № 4 від « 21 » березня 2022 р.

Голова НМК _____ доц. Л.С. Нос

Програма фахового вступного випробування для здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки»(ОП «Організація освітнього простору : управління та експертиза») затверджена на засіданні Вченої ради факультету педагогічної освіти протокол № 8 від «22» березня 2022 р.

Голова Вченої ради

доц. Герцюк Д.Д.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Інтеграція вищої школи України до Європейського освітнього простору активізує пошук нових підходів до професійної підготовки магістрів освітніх, педагогічних наук, висококомпетентних професіоналів з управління та експертизи освітнього простору.

Вступне фахове випробування з педагогіки передбачає визначення рівня знань і вмінь абітурієнтів, які здобули освіту на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти та бажають здобути освіту на другому (магістерському) рівні вищої освіти за ступенем «магістр».

Мета фахового випробування — визначити глибину знань з психолого-педагогічних і методичних дисциплін, рівень сформованості професійних умінь і навичок в обсязі першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Згідно правил прийому до Львівського національного університету імені Івана Франка у 2022 році абітурієнти проходять фахове випробування, що має засвідчити ступінь обізнаності абітурієнтів із законодавчою базою розвитку освіти в Україні, системою психолого-педагогічних знань, педагогічними ідеями та діяльністю видатних вітчизняних і зарубіжних педагогів, розвитком освіти в Україні та за кордоном, організації системи освіти та діяльності закладів освіти, а також виявити ступінь оволодіння системою практичних умінь і навичок щодо використання методів, прийомів, засобів, технологій навчання й виховання, основних форм організування навчання в освітньому процесі різних типів закладів освіти.

Під час фахового випробування абітурієнти повинні продемонструвати:

- знання головних педагогічних категорій, логіки й методів науково-педагогічних досліджень, закономірностей та особливостей розвитку особистості, закономірностей та принципів навчання й виховання тощо;
- розуміння сутності, структури, особливостей процесу навчання як взаємодії педагога та його вихованців (на прикладах за фахом);
- розуміння сутності, структури, особливостей процесу виховання як взаємодії педагога та його вихованців (на прикладах за фахом);

- розуміння основних положень і важливих досягнень педагогічної науки, провідних концепцій навчання й виховання особистості, підходів до організування освітнього процесу та управління в освіті тощо;
- оволодіння методами науково-педагогічного дослідження з метою здійснення науково-дослідної діяльності, вивчення особистості тощо;
- оволодіння методами, прийомами і засобами навчання дітей дошкільного віку та школярів, основними формами організування процесу навчання;
- оволодіння методами, прийомами і засобами виховання дітей дошкільного віку та школярів, основними формами організування процесу виховання;
- здатність критично осмислювати навчальну та наукову інформацію, узагальнювати, систематизувати і застосовувати її у вирішенні практичних завдань і ситуацій, пов'язаних з професійно-педагогічною діяльністю;
- вміння планувати, організовувати і реалізовувати освітній процес (залежно від типу закладу освіти) тощо.

Вступне фахове випробування проводиться у вигляді письмових тестових завдань. З цією метою укладено 5000 тестових завдань.

Програма фахового випробування складається з таких основних розділів:

- 1) загальні засади педагогіки;
- 2) історія педагогіки;
- 3) порівняльна педагогіка; система освіти України;
- 4) теорія освіти і навчання (дидактика);
- 5) теорія і методика виховання;
- 6) школознавство.

ЗМІСТ ТЕОРЕТИЧНОГО КУРСУ ПРОГРАМИ

Розділ 1. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ПЕДАГОГІКИ

Підрозділ 1. Педагогіка як наука. Предмет, об'єкт і завдання педагогіки. Основні педагогічні категорії (навчання, освіта, виховання, освітній процес) тощо. Педагогіка у системі наук про людину, зв'язки педагогіки з іншими науками. Система педагогічних наук. Основні етапи (стадії) розвитку педагогіки. Народна педагогіка як галузь педагогічних знань і досвіду народу. Духовна педагогіка як галузь педагогічних знань і досвіду з виховання та навчання особистості засобами релігії. Напрями розвитку сучасної педагогіки.

Підрозділ 2. Науково-педагогічні дослідження. Методологія педагогіки, її рівні. Сутність і логіка науково-педагогічного дослідження. Використання системного, діяльнісного, антропологічного, особистісно орієнтованого, культурологічного, компетентнісного та інших підходів у науково-педагогічних дослідженнях. Методи науково-педагогічного дослідження (сутність, підходи до класифікації). Теоретичні методи науково-педагогічного дослідження. Емпіричні методи науково-педагогічного дослідження. Спостереження як метод науково-педагогічного дослідження (сутність, види, вимоги до організування та проведення). Опитувальні методи науково-педагогічного дослідження (бесіда, інтерв'ю, анкетування). Вивчення продуктів діяльності. Вивчення педагогічної документації. Психолого-педагогічне тестування (сутність, види, вимоги до організування та проведення). Педагогічний експеримент (сутність, види, особливості та етапи організування). Математичні та статистичні методи. Етапи науково-педагогічного дослідження.

Підрозділ 3. Психологічні засади розвитку і виховання особистості. Поняття «людина», «індивід», «особистість», «індивідуальність» у сучасній науці. Структура особистості. Головні психологічні риси та ознаки особистості. Розвиток і формування особистості як педагогічна проблема. Види та напрями розвитку особистості. Чинники, що впливають на розвиток і формування особистості. Роль спадковості в розвитку особистості. Вплив середовища на розвиток особистості. Соціалізація особистості як умова її розвитку і

формування. Взаємозв'язок виховання особистості та її розвитку. Активність особистості, її джерела. Основні підходи до вікової періодизації розвитку людини. Особливості психофізичного розвитку дітей різного віку. Особливості педагогічної взаємодії з особистістю дитини дошкільного віку і школярами з урахуванням сенситивності кожного віку. Індивідуальний та диференційований підхід у навчанні та вихованні дітей дошкільного і шкільного віку. Вітчизняні та зарубіжні теорії розвитку особистості та використання їх ідей в організації навчання і виховання.

Література:

1. Вишневецький О.І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки. Дрогобич: Коло, 2003. 528 с.
2. Волкова Н.П. Педагогіка: Посібник. Київ, 2007. 618 с.
3. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 376 с.
4. Енциклопедія освіти. Акад. пед. наук; гол. ред. В.Г.Кремень. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
5. Зайченко І.В. Педагогіка: Навч. посіб. Чернігів: ЧДПУ, 2003. 528 с.
6. Збірник тестів з курсу «Педагогіка»: Навч.-метод. посіб.: У 3 ч. Львів: Видав. центр ЛНУ імені І. Франка, 2008. Ч. 2. Загальні основи педагогіки. За заг. ред. Д. Герцюка, Л. Ковальчук. 145 с.
7. Закон України «Про освіту». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
8. Закон України «Про повну загальну середню освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20>.
9. Ковальчук О., Когут С. Основи психології та педагогіки: Навч. посібник. За заг. ред. Л. Ковальчук. Львів: Видав. центр ЛНУ імені І. Франка, 2009. 624 с.
10. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка: Підручник. Київ: Знання-Прес, 2003. 418 с.
11. Кузьмінський А.І, Вовк Л.П., Омеляненко В.Л. Педагогіка: Практикум. Київ, 2003. 418 с.

12. Партико Т.Б. Загальна психологія: підруч. для студ. вищ. навч. закл. Київ: Видавничий Дім «Ін Юре», 2008. 446 с.
13. Степанов О.М., Фіцула М.М. Основи психології і педагогіки. Навч. посіб. Київ: Академвидав, 2003. 504 с.
14. Фіцула М.М. Педагогіка: Посібник. Київ: Академвидав, 2006. 560 с.

Розділ 2. ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Підрозділ 4. Історія зарубіжної школи і педагогіки. Педагогіка давнього світу. Історія педагогіки (предмет, принципи, функції, завдання, джерела). Виховання у первісному суспільстві. Виховання і навчання в країнах Давнього Сходу. Виховання і навчання у Давній Греції і Давньому Римі. Елементи педагогіки у філософських системах давнього світу.

Підрозділ 5. Педагогіка Середньовіччя та Нового часу. Розвиток школи, виховання і педагогічних ідей у середньовічній Європі, в епоху Відродження та Реформації. Особливості освітньо-виховної практики і педагогічної думки. Виникнення університетів. Становлення і розвиток зарубіжної педагогічної науки (XVII–XIX ст.). Педагогічна система Я.-А. Коменського. Розвиток педагогічної теорії і практики в працях видатних педагогів (Дж. Локка, Й.-Г. Песталоцці, Ф.-В.-А. Дістервега та ін.).

Підрозділ 6. Реформаторська педагогіка зарубіжних країн кін. XIX–поч. XXI ст. Вальдорфська педагогіка, Р. Штайнер. Основні педагогічні концепції та ідеї Ф.В. Фребеля, Дж. Дьюї, М. Монтесорі, С. Френе, Е. Паркхерст, Дж. Брунера, Б. Блума, К. Роджерса, П. Фрейре, К. Робінсона.

Підрозділ 7. Історія української школи і педагогіки в Київській Русі, епоху Середньовіччя і Нового часу. Виховання, школа і педагогічна думка в Київській Русі. Освіта і педагогічна думка у період українського відродження (XVI–перша пол. XVII ст.). Освіта і педагогічна думка другої пол. XVII–кін. XVIII ст. Освіта і педагогічна думка в Україні першої пол. XIX ст.

Підрозділ 8. Освіта і педагогічна думка в Україні в другій пол. XIX– на поч. XXI ст. Освіта, шкільництво і педагогічна думка в Україні у XIX, XX та на

початку ХХІ ст. Особливості розвитку педагогіки на сучасному етапі. Концепція «Нова українська школа».

Література:

1. Волкова Н.П. Педагогіка: Посібник. Київ, 2007. 618 с.
2. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 376 с.
3. Державна національна програма «Освіта» («Україна ХХІ століття»). Київ, 1994.
4. Енциклопедія освіти. Акад. пед. наук; гол. ред. В.Г. Кремень. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
5. Збірник тестів з курсу «Педагогіка». Навч.-метод. посіб.: У 3 ч. Львів: Видав. центр ЛНУ імені І. Франка, 2008. Ч. 2. Загальні основи педагогіки. За заг. ред. Д. Герцюка, Л. Ковальчук. 145 с.
6. Кравець В.П. Історія класичної зарубіжної педагогіки та шкільництва: навч. посіб. Тернопіль, 1996. 436 с.
7. Любар О.О., Стельмахович М.Г., Федоренко Д.Т. Історія української школи і педагогіки: Навч. посіб. Київ: Знання, 2003. 450 с.
8. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки. *Матеріали III Всеукраїнського з'їзду працівників освіти*. Київ-Чернівці: Букрек, 2011. С. 317–376.
9. Нова українська школа. URL: <https://osvita.ua/school/reform/54276/>.
10. Степанов О.М., Фіцула М.М. Основи психології і педагогіки. Навч. посіб. Київ: Академвидав, 2003. 504 с.
11. Українська педагогіка в персоналіях: У 2 кн. Кн. 1: Навч. посіб. За ред. О.В. Сухомлинської. Київ: Либідь, 2005. 624 с.
12. Українська педагогіка в персоналіях: У 2 кн. Кн. 2: Навч. посіб. За ред. О.В. Сухомлинської. Київ: Либідь, 2005. 552 с.
13. Фіцула М.М. Педагогіка: Посібник. Київ: Академвидав, 2006. 560 с.
14. Ягупов В.В. Педагогіка: Посібник. Київ, 2002. 560 с.

Розділ 3. ПОРІВНЯЛЬНА ПЕДАГОГІКА. СИСТЕМА ОСВІТИ УКРАЇНИ

Підрозділ 9. Сучасні системи освіти у світовому контексті. Порівняльна педагогіка як галузь педагогічної науки. Об'єкт, предмет, завдання, функції порівняльної педагогіки. Основні тенденції розвитку освіти в сучасному світі. Демократизація і гуманізація шкільної освіти. Диференціація освіти і навчання. Модернізація освітнього процесу. Перебудова базового змісту загальної освіти. Стандарти повної середньої освіти. Система освіти (сутність, структура). Огляд дошкільної та шкільної систем освіти країн світу.

Підрозділ 10. Сучасна система освіти України. Стан і тенденції розвитку системи освіти України у сучасному суспільстві. Засади державної політики у сфері освіти та принципи освітньої діяльності. Загальна структура системи освіти України. Принципи побудови системи освіти в Україні. Рівні освіти. Дошкільна освіта. Повна загальна середня освіта (мета, завдання, рівні освіти). Профільна середня освіта. Позашкільна освіта. Освіта осіб з особливими освітніми потребами, інклюзивна освіта. Спеціалізована освіта. Система загальної середньої освіти. Типи закладів загальної середньої освіти. Типи закладів у системі спеціалізованої освіти. Концепція «Нова українська школа». Закон України «Про освіту». Спеціальні закони України («Про дошкільну освіту», «Про загальну середню освіту», «Про позашкільну освіту», «Про професійно-технічну освіту», «Про вищу освіту»). Концепція розвитку педагогічної освіти (2018).

Література:

1. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 376 с.
2. Енциклопедія освіти. Акад. пед. наук; гол. ред. В.Г. Кремень. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
3. Закон України «Про освіту». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
4. Закон України «Про повну загальну середню освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20>.

5. Збірник тестів з курсу «Педагогіка»: Навч.-метод. посіб.: У 3 ч. Львів: Видав. центр ЛНУ імені І. Франка, 2008. Ч. 2. Загальні основи педагогіки. За заг. ред. Д. Герцюка, Л. Ковальчук. 145 с.
6. Кравець В.П. Зарубіжна школа і педагогіка ХХ століття: Навч. посіб. Тернопіль: Тернопіль, 1996. 290 с.
7. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка. Навч. посіб. Київ, 2007. 656 с.
8. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки. *Матеріали III Всеукраїнського з'їзду працівників освіти*. Київ-Чернівці: Букрек. 2011. С. 317–376.
9. Нова українська школа. URL: <https://osvita.ua/school/reform/54276/>.
10. Про затвердження концепції розвитку педагогічної освіти: Наказ Міністерства освіти і науки України № 776 від 16 липня 2018 р. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>.
11. Чепіль М.М. Порівняльна педагогіка: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2014. 216 с.

Розділ 4. ТЕОРІЯ ОСВІТИ І НАВЧАННЯ (ДИДАКТИКА)

Підрозділ 11. Дидактика як теорія освіти і навчання. Зв'язок дидактики з іншими науками. Головні категорії дидактики. Освітній процес. Закономірності навчання. Зовнішні і внутрішні закономірності навчання, їх характеристика. Принципи навчання як категорія дидактики. Характеристика основних принципів навчання та шляхи їх реалізації у процесі навчання. Правила навчання. Взаємозв'язок принципів і правил навчання. Умови ефективного застосування педагогом принципів навчання.

Підрозділ 12. Сутність процесу навчання. Процес навчання (сутність, двосторонній характер, основні функції, рушійні сили). Типи навчально-пізнавальної діяльності (догматичний, пояснювально-ілюстративний, проблемний, пошуковий). Структура процесу навчання, як процесу пізнання. Специфіка організації процесу навчання в закладах загальної середньої освіти.

Види учіння та типи викладання. Характеристика процесу навчання як діяльнісного.

Підрозділ 13. Освіта як основна категорія дидактики. Поняття освіта як процес, результат, цінність, система. Види освіти — формальна, неформальна, інформальна. Складники системи освіти. Рівні освіти. Мета дошкільної освіти. Мета повної середньої освіти. Ключові компетентності. Форми здобуття освіти інституційна (очна (денна, вечірня), заочна, дистанційна, мережева); індивідуальна (екстернатна, сімейна (домашня), педагогічний патронаж, на робочому місці (на виробництві); дуальна.

Підрозділ 14. Зміст освіти. Поняття про зміст освіти. Основні тенденції розвитку змісту сучасної шкільної освіти. Принципи визначення змісту освіти в сучасних умовах. Критерії відбору змісту загальної освіти. Структура змісту освіти. Державні стандарти повної загальної середньої освіти. Модельна навчальна програма. Освітня програма закладу освіти. Основні джерела змісту освіти. Типовий навчальний план. Навчальна програма. Типова освітня програма. Загальна характеристика навчальної програми (за фахом). Характеристика підручників і посібників (за фахом). Інклюзивна освіта. Нормативні документи, що регламентують зміст загальної середньої освіти (дошкільної освіти, початкової освіти).

Підрозділ 15. Методи і засоби навчання. Поняття про методи навчання, їхня класифікація. Методи організації та здійснення навчальної діяльності. Методи навчання залежно від джерела знань. Методи навчання залежно від типу навчально-пізнавальної діяльності. Методи стимулювання і мотивації навчальної діяльності. Бінарні методи навчання. Вибір методу навчання з урахуванням дидактичних цілей, змісту навчального матеріалу, навчальних можливостей школярів, умов навчання і методичної культури педагога.

Прийоми навчання (сутність, характеристика окремих прийомів навчання). Засоби навчання (сутність, класифікація, вимоги до використання у процесі навчання різноманітних засобів навчання).

Підрозділ 16. Результати навчання. Діагностування результатів навчання як інтегроване поняття. Функції, принципи діагностування і контролю результатів навчання учнів. Види і форми контролю результатів навчання учнів. Методи і засоби контролю результатів навчання учнів. Методи самоконтролю. Характеристика ключових компетентностей як результатів освітньої діяльності школярів. Оцінювання результатів навчання учнів за 12-ти бальною системою. Аналіз причин неуспішності навчання. Зовнішнє незалежне оцінювання результатів навчання.

Підрозділ 17. Форми навчання. Форми організації навчання (сутність, класифікація, характеристика окремих форм). Характеристика класно-урочної системи. Урок як основна форма організації навчання (сутність, типологія, вимоги до організації на засадах сучасної філософії освіти). Загальна структура уроку, варіативність застосування методів, прийомів і засобів навчання. Застосування різноманітних форм організації навчальної діяльності учнів: робота в групах, кооперативна діяльність, індивідуальна робота, колективна робота (за фахом). Диференціація та індивідуалізація навчання. Профільне навчання. Позаурочні форми навчання та їх характеристика. Підготовка вчителя до проведення уроку. Схема аналізу уроку.

Підрозділ 18. Технології навчання. Поняття про технології навчання. Інноваційні технології навчання. Технологія проблемного навчання. Технологія програмованого навчання. Технологія ігрового навчання. Кооперативні технології навчання. Проектна технологія. Інформаційні технології навчання. Комп'ютеризація навчання. Технологія комп'ютерного навчання. Інтерактивні технології комп'ютерного навчання. Вибір педагогом технології навчання.

Література:

1. Ващенко Г. Загальні методи навчання: Підручник. Київ, 1997. 441 с.
2. Волкова Н.П. Педагогіка: Посібник. Київ, 2007. 618 с.
3. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 376 с.

4. Енциклопедія освіти. Акад. пед. наук; гол. ред. В.Г. Кремень. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
5. Зайченко І.В. Педагогіка: Навч. посіб. Чернігів: ЧДПУ, 2003. 528 с.
6. Закон України «Про освіту». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
7. Закон України «Про повну загальну середню освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20>.
8. Збірник тестів з курсу «Педагогіка»: У 3 ч. Львів: Видав. центр ЛНУ імені І. Франка, 2007. Ч. 1. Дидактика: Навч.-метод. посіб. За заг. ред. Л. Ковальчук. 106 с.
9. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка: Підручник. Київ: Знання-Прес, 2003. 418 с.
10. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка. Навч. посіб. Київ., 2007. 656 с.
11. Нова українська школа. URL: <https://osvita.ua/school/reform/54276/>.
12. Освітні технології: Навч.-метод. посіб. За заг. ред. О.М. Пехоти. Київ: А.С.К., 2002. 255 с.
13. Підласий І.П. Практична педагогіка або три технології. Інтерактивний підручник для педагогів ринкової системи освіти. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2004. 616с.
14. Степанов О.М., Фіцула М.М. Основи психології і педагогіки. Навч. посіб. Київ: Академвидав, 2003. 504 с.
15. Фіцула М.М. Педагогіка: Посібник. Київ: Академвидав, 2006. 560 с.
16. Ягупов В.В. Педагогіка: Посібник. Київ, 2002. 560 с.

Розділ 5. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ВИХОВАННЯ

Підрозділ 19. Виховання як педагогічна категорія. Поняття виховного ідеалу. Виховний ідеал Г. Ващенко. Мета виховання. Поняття виховного впливу. Філософські концепції та моделі виховання. Гуманістичний, особистісно-орієнтований, конструктивістський, біхевіористичний підходи до організації виховання.

Закономірності процесу виховання. Головні принципи виховання. Зміст виховання, характеристика пріоритетних напрямів виховання в сучасній українській школі (розумового, морального, естетичного, громадянського, правового, екологічного, трудового, естетичного, фізичного, статевого, економічного). Українська етнопедагогіка — основа системи національного виховання. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді.

Сутність процесу виховання. Структура процесу виховання, його етапи.

Підрозділ 20. Методи і засоби виховання. Методи виховання (сутність, класифікація). Характеристика основних груп методів виховання (методи формування свідомості особистості; методи організації діяльності і формування досвіду суспільної поведінки; методи стимулювання позитивної поведінки і діяльності учнів; методи контролю й аналізу ефективності виховного процесу). Технології виховання.

Підрозділ 21. Форми виховання. Самовиховання (сутність, принципи, мотиви, умови, етапи, методи, прийоми самовиховання).

Важковиховувані діти. Педагогічно занедбані діти. Перевиховання (сутність, функції, принципи, шляхи, етапи, засоби).

Організаційні форми виховної роботи, їхня класифікація. Характеристика масових, групових та індивідуальних форм виховної роботи. Організація і проведення виховного заходу. Методична структура виховного заходу. Позакласна та позашкільна робота (сутність, завдання, принципи, форми організації).

Підрозділ 22. Група як середовище виховання. Взаємодія в групі. Сумісність людей. Види груп. Ознаки та функції колективу. Стадії розвитку колективу. Взаємини особистості і колективу. Лідери. Соціальна роль і соціальний статус особистості. Основні типи дитячих колективів. Виховна роль колективу у педагогічній спадщині А. Макаренка і В. Сухомлинського, І. Боско. Органи учнівського самоврядування. Колективне планування виховної роботи. Колективні творчі справи.

Підрозділ 23. Школа, сім'я і соціальне середовище виховання. Сім'я як соціально-педагогічне середовище. Роль і функції сім'ї у вихованні дітей. Традиції, провідні напрями, завдання і зміст родинно-сімейного виховання в Україні. Взаємодія школи та сім'ї у вихованні дітей. Види і методи роботи з батьками. Шляхи підвищення педагогічних знань батьків.

Класний керівник, його функції, педагогічна майстерність. Напрями, зміст і форми роботи класного керівника.

Залучення громадськості до виховання дітей. Організація взаємодії школи, сім'ї та громад у вихованні учнівської молоді. Значення церкви, громадських організацій у вихованні учнівської молоді. Формальні і неформальні групи. Неформальний молодіжний рух. Дитячі та юнацькі організації.

Література:

1. Ващенко Г. Виховний ідеал. Львів: Камула, 2006. 278 с.
2. Волкова Н.П. Педагогіка: Посібник. Київ, 2007. 618 с.
3. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 376 с.
4. Енциклопедія освіти. Акад. пед. наук; гол. ред. В.Г. Кремень. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
5. Зайченко І.В. Педагогіка: Навч. посіб. Чернігів: ЧДПУ, 2003. 528 с.
6. Закон України «Про освіту». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
7. Закон України «Про повну загальну середню освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20>.
8. Збірник тестів з курсу «Педагогіка»: Навч.-метод. посіб.: У 3 ч. Львів: Видав. центр Львів. нац. ун-ту ім. І. Франка, 2009. Ч. 3. Загальні основи теорії і методики виховання. За заг. ред. Д. Герцюка, Л. Ковальчук. 112 с.
9. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді. URL: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/47154/
10. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка: Підручник. Київ: Знання-Прес, 2003. 418 с.

11. Макаренко А.С. Методика виховної роботи. Київ: Рад. школа, 1990. 366 с.
12. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка. Навч. посіб. Київ, 2007. 656 с.
13. Нова українська школа. URL: <https://osvita.ua/school/reform/54276/>.
14. Омеляненко В.Л., Кузьмінський А.І. Теорія і методика виховання: Навч. посіб. Київ: Знання-Прес, 2008. 415с.
15. Степанов О.М., Фіцула М.М. Основи психології і педагогіки. Навч. посіб. Київ: Академвидав, 2003. 504 с.
16. Сухомлинський В.О. Вибр. тв.: У 5 т. Київ: Рад. шк., 1977. Т.1. С. 403–613.
17. Фіцула М.М. Педагогіка: Посібник. Київ: Академвидав, 2006. 560 с.
18. Ягупов В.В. Педагогіка: Посібник. Київ, 2002. 560 с.

Розділ 6. ШКОЛОЗНАВСТВО

Підрозділ 24. Нормативно-регулятивні засади управління школою
Школознавство як галузь педагогічної науки. Законодавство про управління у сфері освіти. Принципи управління освітою. Органи управління у сфері освіти, їх функції. Громадське самоврядування та державно-громадське управління у сфері освіти. Інспектування закладів освіти.

Управлінські органи в школі. Статут школи. Організація діяльності педагогічного колективу. Педагогічна рада школи. Управлінські органи в школі (функції керівника та його заступників, основні вимоги до їхньої діяльності). Колегіальні органи управління (функції, вимоги до діяльності). Громадське самоврядування в закладі освіти (функції, вимоги до діяльності). Профспілкові об'єднання вчителів. Батьківські комітети школи і класу як добровільні органи громадського самоврядування.

Підрозділ 25. Практика управлінського процесу в школі. Планування роботи школи. Ведення ділової документації. Внутрішкільний контроль (особливості, види, форми й методи). Керівництво навчально-виховною роботою школи. Методична робота в школі. Основні форми методичної роботи в школі. Предметні методичні об'єднання. Підвищення кваліфікації та атестація

педагогічних працівників. Атестація як система заходів, спрямованих на всебічне та комплексне оцінювання професійної діяльності педагогічних працівників. Педагогічні звання вчителів.

Новаторство та інновації в освіті. Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності. Критерії педагогічних інновацій. Передовий педагогічний досвід. Наукова організація педагогічної праці.

Література:

1. Волкова Н.П. Педагогіка: Посібник. Київ, 2007. 618 с.
2. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 376 с.
3. Енциклопедія освіти. Акад. пед. наук; гол. ред. В.Г. Кремень. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
4. Закон України «Про освіту». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
5. Закон України «Про повну загальну середню освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20>.
6. Збірник тестів з курсу «Педагогіка»: Навч.-метод. посіб.: У 3 ч. Львів: Видав. центр ЛНУ імені І. Франка, 2008. Ч. 2. Загальні основи педагогіки. За заг. ред. Д. Герцюка, Л. Ковальчук. 145 с.
7. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка. Навч. посіб. Київ, 2007. 656 с.
8. Нова українська школа. URL: <https://osvita.ua/school/reform/54276/>.
9. Про затвердження концепції розвитку педагогічної освіти: Наказ Міністерства освіти і науки України № 776 від 16 липня 2018 р. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>.
10. Степанов О.М., Фіцула М.М. Основи психології і педагогіки. Навч. посіб. Київ: Академвидав, 2003. 504 с.
11. Фіцула М.М. Педагогіка: Посібник. Київ: Академвидав, 2006. 560 с.
12. Ягупов В.В. Педагогіка: Посібник. Київ, 2002. 560 с.